

การศึกษาตามหลักความสามารถ

(Competency-Based Education : CBE)

ดร. ชัชวรินทร์ ชวนวัน ข้าราชการบำนาญ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2562

จากตอนที่ 1-3 เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความสามารถไว้พอสมควร คาดหวังว่าผู้สนใจจะได้ทราบถึงความสำคัญของหลักความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยได้เน้นให้เห็นว่าการจะนำความสามารถไปใช้นั้น องค์กรจำเป็นต้องกำหนดให้มีการได้ความสามารถ (Competency Acquisition) ขึ้นมาก่อน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของกรอบความสามารถ (Competency Framework) หรือโมเดลความสามารถ (Competency Model) ทั้งความสามารถหลัก (Core Competency) หรือความสามารถในการปฏิบัติงาน (Functional Competency) สำหรับตอนที่ 4 จะนำเสนอแนวคิดในการนำความสามารถมาใช้ในการศึกษา ซึ่งนำเสนอออกเป็น 3 ตอนย่อย คือ

ตอนที่ 4-1 แนวคิดการศึกษาตามหลักความสามารถ (CBE Concept)

ตอนที่ 4-2 แนวคิดการดำเนินการศึกษาตามหลักความสามารถ (CBE Implementation)

ตอนที่ 4-3 การพัฒนาหลักสูตรความสามารถ (Competency Based Curriculum)

ตอนที่ 4-1 แนวคิดการจัดการศึกษาตามหลักความสามารถ (CBE Concept)

บทนำ

การจัดการศึกษาตามหลักความสามารถ (Competency Based Education : CBE) มาจากกระแสแรงกดดันทางสังคมและเศรษฐกิจที่เผชิญกับการขาดบุคคลที่มีความสามารถด้านแรงงานที่เหมาะสม จึงเป็นทางเลือกสำคัญและถูกกำหนดให้เป็น "วิธีการตามความรู้ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การวัด" สิ่งที่บุคคลสามารถทำได้จริง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ความสำคัญของ CBE นั้นอยู่ที่ความจริงที่ว่ามันมีส่วนช่วยในการเตรียมคนเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรและเพื่อปรับให้เข้ากับความต้องการทางเศรษฐกิจโลก ในด้านการศึกษาเองก็มีแรงผลักดันบางส่วนมาจากการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ต้องการเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติในการศึกษาตามมาตรฐาน (Standards based Education) เพื่อจัดการศึกษาตามความสามารถ (Competency based Education) เนื่องจากการเรียนรู้ที่เน้นความสามารถช่วยให้ผู้เรียนมุ่งเน้นการเรียนรู้ ความรู้ และทักษะ ที่มีคุณค่า และเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีความตระหนักที่เพิ่มขึ้นซึ่งการปฏิบัติทางการศึกษามีความจำเป็นต้องเปลี่ยน ไปเพื่อมุ่งเน้นการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีประโยชน์ซึ่งเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในระยะยาวของหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ต่างๆอีกด้วย แนวคิดพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามความสามารถ คือ การมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถระดับต่าง ๆ

ของการเรียนรู้และพื้นที่การเรียนรู้ที่ต้องประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีทักษะ ความสามารถที่ต้องการในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของการศึกษาตามความสามารถ

การศึกษาตามความสามารถ : CBE มีต้นกำเนิดจากพฤติกรรมของเทย์เลอร์ (1911) ที่มุ่งเน้นให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพในสถานที่ทำงาน ประกอบกับการเคลื่อนไหวทางการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพและความจำเป็นทางสังคม ได้เรียกร้องให้มีการปฏิบัติทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน หลักการจากการจัดการทางวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ถูกนำไปใช้ในการแบ่งลำดับและปรับปรุงการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการกำหนดมาตรฐานความสามารถถูกนำไปใช้กับนักเรียนและการเตรียมความพร้อมของครู เพื่อมุ่งเน้นไปที่ประสิทธิภาพการสั่งการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความสามารถเหล่านั้น ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 สำนักงานการศึกษาของสหรัฐฯ ได้จัดทำแนวทางการวัดความสามารถของนักเรียนขึ้น และ ในปี 1970 แนวคิดความสามารถได้เคลื่อนไปยังการศึกษาระดับสูง ในขณะที่ CBE ถูกนำมาใช้ในระดับที่แตกต่างกันในการฝึกอาชีพการค้าและการทหารมานานหลายทศวรรษ

การศึกษาและการฝึกอบรมตามความสามารถ มีที่มาจากต่างประเทศเริ่มต้นด้วยความพยายามของสหรัฐอเมริกาในการปฏิรูปการศึกษาของครูและการฝึกอบรมในทศวรรษที่ 1960 วิวัฒนาการของการเรียนรู้ตามความสามารถและโมเดลความสามารถเกิดขึ้นในช่วงปี 1980 และต้นปี 1990 ได้กำหนดโมเดลความสามารถเป็นรุ่นที่ 5

แนวโน้มการศึกษาตามความสามารถ

CBE เป็นแนวทางเพื่อการศึกษาส่วนบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานของความเชี่ยวชาญที่แสดงออกถึงความสามารถตามระดับที่คาดหวังในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบในเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น นั่นคือ กำหนดความสามารถและเป้าหมายเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายการศึกษา ด้วยการให้โอกาสการเรียนรู้ที่เป็นส่วนบุคคลและสนับสนุนให้นักเรียนเรียนรู้ในเวลาและสถานที่ที่แตกต่างกัน การประเมินการเรียนรู้ดำเนินการเมื่อผู้เรียนมีพร้อมในความสามารถและมีระดับความคืบหน้าตามความต้องการของตนเอง การให้เครดิตหรือการรับรองจะให้เฉพาะเมื่อผู้เรียนได้แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ หรือความสามารถตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด

ในปีที่ผ่านมามีความสนใจเพิ่มมากขึ้นใน CBE เป็นวิธีการที่สร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนสามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาของหน่วยงานจัดการศึกษาและเป้าหมายการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ ความมีความร่วมมือในการวางแผนและริเริ่มดำเนินงาน มีการศึกษาเพื่อวางรากฐานสำหรับการเปลี่ยนแปลงสู่ความสามารถ บางประเทศมีการกำหนดพระราชบัญญัติให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จ รวมถึงบทบัญญัติการประเมินที่ยืดหยุ่น ซึ่งช่วยให้รัฐและหน่วยงานการศึกษาท้องถิ่นสามารถใช้วิธีการที่อิงตามความสามารถในการทดสอบ รวมถึงวิธีการประเมินที่เป็นนวัตกรรมมากขึ้น เช่น การประเมินผลงานและเพิ่มสะสมผลงาน

การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถ หมายถึง ระบบการเรียนการสอน การประเมินผล การให้เกรด และการรายงานทางวิชาการ ซึ่งอ้างอิงจากผู้เรียนที่แสดงให้เห็นว่าได้เรียนรู้ มีความรู้ และมีทักษะ ที่คาดว่าจะสามารถเรียนรู้ขณะที่ก้าวหน้าผ่านการศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ระบบการศึกษาตามความสามารถใช้มาตรฐานการเรียนรู้ของรัฐเพื่อกำหนดความคาดหวังทางวิชาการและกำหนด “ความสามารถ” หรือ “Competency” ในหลักสูตรที่กำหนดในสาขาวิชาหรือระดับชั้นเรียน (แม้ว่ามาตรฐานอื่น ๆ อาจถูกนำมาใช้เช่นกัน โดยหน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษาหรือโดยองค์กรในระดับพื้นที่) เป้าหมายทั่วไปของการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษาตามความสามารถ คือ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนได้รับความรู้และทักษะที่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับวิชาชีพ และชีวิตในวัยผู้ใหญ่ หากนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ โดยทั่วไปพวกเขาจะได้รับการสอนเพิ่มเติมหรือกำหนดเวลาการฝึกหัดและให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ เพื่อช่วยให้พวกเขาบรรลุความสามารถหรือตรงตามมาตรฐานความสามารถที่คาดหวัง

ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาตามความสามารถ (Competency based Education) ที่คำศัพท์ที่กำหนดขึ้นและมีความหมายคล้ายกัน คือ การเรียนรู้ตามความสามารถ (Competency-based learning) หรือ การศึกษาและการฝึกอบรมที่เน้นความสามารถ (Competency-based education and training) และให้ความหมายว่าเป็นวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่นำมาใช้บ่อยในการเรียนรู้ทักษะที่เป็นรูปธรรมมากกว่าการเรียนรู้เชิงนามธรรม ซึ่งแตกต่างจากวิธีการที่ไม่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่มีความละเอียดมาก แทนที่จะเป็นหลักสูตรหรือ โมดูลทักษะแต่ละอย่างหรือผลการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (รู้จักในชื่อความสามารถ : Competency) เป็นหน่วยเดียว ผู้เรียนทำงานด้วยความสามารถเพียงหนึ่งครั้งซึ่งน่าจะเป็นองค์ประกอบเล็ก ๆ ของเป้าหมายการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น นักเรียนจะได้รับการประเมินความสามารถเฉพาะบุคคลและสามารถนำไปสู่ความสามารถอื่น ๆ ได้หลังจากที่พวกเขาได้เรียนรู้ทักษะปัจจุบันแล้ว หลังจากนั้นจะได้เรียนรู้ความสามารถที่สูงหรือซับซ้อนขึ้นในระดับของการเรียนรู้และแยกจากหัวข้ออื่น ๆ องค์ประกอบทั่วไปอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้ที่เน้นความสามารถ คือ ความสามารถในการข้าม โมดูลการเรียนรู้ทั้งหมดหากผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ สิ่งนี้สามารถพิจารณาได้จากการประเมินการเรียนรู้ก่อนการทดสอบ

ทำไมต้องจัดการศึกษาที่เน้นความสามารถ

เป็นเพราะถึงเวลาที่ผู้เกี่ยวข้องระดับต่างๆ ทางการศึกษาควรให้ความสำคัญสำหรับการศึกษาตามความสามารถแล้ว นับตั้งแต่ระบบความสามารถเกิดขึ้นและประเทศที่พัฒนาแล้วได้นำมาใช้จนยอมรับกันว่า

เป็นระบบการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ในขณะที่นับเป็นเวลาสามสิบกว่าปี จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศของเราที่มีอำนาจจะอ้างเหตุผลมากมายทั้งข้อจำกัดของระบบและเวลา และสำหรับผู้เรียนมีเหตุผลสำคัญที่ต้องจัดการศึกษาตามความสามารถ คือ

1. เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการศึกษาและมีความพร้อมด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับบริบททั่วไปของความรู้และทักษะระดับโลก

2. เพื่อสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานทางการศึกษา โรงเรียนและนักการศึกษาในระดับต่างๆ ให้มีความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างรวดเร็วและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. เพื่อใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการจัดการศึกษารูปแบบต่างๆ และการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเป็นตัวเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา

4. เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นมากขึ้นสำหรับผู้เรียนที่จะไม่ผ่านการศึกษาจากระดับที่เข้ารับการศึกษานี้ เนื่องจากผู้เรียนต้องมีภาระการทำงานหรือภาระดูแลครอบครัว

5. เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา มีแนวทางการดำเนินงานเพื่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบการศึกษาตามความสามารถ เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนในความรับผิดชอบของตนประสบความสำเร็จในอาชีพการงานและเสริมความพร้อมของหน่วยงานสถานศึกษาในสังกัดแล้ว ยังเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐเพื่อให้มีนวัตกรรมการศึกษาที่เน้นความสามารถ

นิยาม/ความหมาย ของ CBE (CBE Definition)

คำว่า "การศึกษาตามหลักความสามารถ (competency-based education)" หมายถึง รูปแบบระบบการศึกษาที่

1. การจัดเรียนการสอน/การให้การศึกษา/การฝึกอบรม ได้รับการออกแบบเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจะมีความรู้ ทักษะ ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ โดยการพัฒนารอบความสามารถหรือความเชี่ยวชาญที่ต้องการขึ้นเป็นแนวทางการดำเนินงาน

2. การจัดการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง/โรงเรียน มีการบริหารจัดการเพื่อให้การสนับสนุนระบบการจัดการศึกษาตามหลักความสามารถ .

3. การกำหนดโครงสร้างการศึกษาตามความสามารถ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ส่วนบุคคล มีความยืดหยุ่นและการสนับสนุนที่ทำให้มั่นใจได้ว่าผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานสูงสุดที่เป็นไปได้

4. การสร้างระบบการวัดและประเมินความสามารถที่ชัดเจนและสอดคล้องกับกรอบความสามารถ การเรียนรู้ที่สามารถปรับให้เหมาะกับจุดแข็ง ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

5. การจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้และเป็นผู้เลือกในสิ่งที่เขาเรียนรู้ว่า ต้องทำอย่างไรเมื่อไรและที่ไหน

ลักษณะการศึกษาตามความสามารถ

เป้าหมายการเรียนรู้ – กำหนดความสามารถและองค์ประกอบที่ชัดเจน

- วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนสะท้อนสิ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องรู้ สามารถทำ และนำไปใช้และวัดผลได้
- ผลลัพธ์การเรียนรู้เน้นความสามารถ ซึ่งระบุการใช้งานและการพัฒนาความรู้ ทักษะที่ชัดเจนและสามารถวัดความสามารถผู้เรียนได้
- นักเรียนก้าวหน้าด้วยเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน บนพื้นฐานความเชี่ยวชาญของมาตรฐานวิชาชีพและการดำเนินงานหน่วยการศึกษา

การยอมรับการเรียนรู้ และความก้าวหน้า

- ผู้เรียนจะต้องแสดงสิ่งที่ได้เรียนรู้ก่อนที่จะได้รับการยอมรับความก้าวหน้า
- ผู้เรียนได้รับการยอมรับเมื่อบรรลุระดับความสามารถที่กำหนด
- ผู้เรียนได้รับความก้าวหน้าตามระดับความสามารถ/ความเชี่ยวชาญ
- ผู้เรียนจะเข้าสู่การศึกษาหรือหลักสูตรระดับถัดไปต้องแสดงถึงทักษะและความรู้ด้านเนื้อหาเชิงประจักษ์

แนวทางการจัดการศึกษา

- เน้นวิธีการจัดการศึกษา(การเรียนการสอน/การฝึกอบรม)ตามความต้องการ และหลากหลายเป็นรายบุคคล
- ผู้เรียนแสดงความสามารถอย่างอิสระและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
- ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนที่ตรงเวลาและแตกต่างตามความต้องการของแต่ละบุคคล
- CBE เป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ส่วนบุคคลพร้อมกับเทคโนโลยีการเรียนรู้และความสามารถส่วนบุคคล

การแสดงความสามารถ

- มีการให้ความยืดหยุ่นแก่นักเรียนในการเรียนรู้มากขึ้นหรือน้อยลง
- การได้มาซึ่งความสามารถเป็นตัวแปรตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน
- ผู้เรียนแสดงออกถึงความสามารถและความคืบหน้าตามระดับและพื้นที่ที่แตกต่างกัน

การประเมินการเรียนรู้

- เน้นการประเมินที่มีความหมายและเป็นประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
- มุ่งเน้นความโปร่งใสของวัตถุประสงค์การเรียนรู้และการประเมิน

- มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินระดับความสามารถของผู้เรียน
- ใช้มาตรการหลายอย่างเพื่อกำหนดความเชี่ยวชาญและการประเมินสำคัญตามระบบ (formative assessments)
- ผู้เรียนจะได้รับผลตอบแทนเกี่ยวกับความก้าวหน้าจากความสามารถหนึ่งไปสู่ความสามารถเฉพาะที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะ และความสามารถที่ยากขึ้นจนกว่าจะแสดงความสามารถสูงสุดตามเป้าหมายที่ต้องการ

คุณสมบัติเด่นหลายประการของการศึกษาตามหลักความสามารถ

ด้านวัตถุประสงค์และการสร้างวัฒนธรรมความสามารถ

1. การกำหนดและออกแบบผลลัพธ์ความสำเร็จของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยหน่วยงานทางการศึกษา/สถานศึกษา ต้องกำหนด/พัฒนากรอบความสามารถสำหรับการศึกษิตตามหลักความสามารถ ขึ้นก่อน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของกรอบความสามารถ (Competency Framework) หรือ โมเดลความสามารถ (Competency Model) เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะมีความสามารถ และสามารถนำความรู้ ทักษะ และความสามารถไปใช้ได้อย่างอิสระและสามารถแก้ปัญหากับการดำรงชีวิตในบริบทใหม่ๆ

2. การออกแบบโครงสร้างการจัดการศึกษาตามความสามารถเชิงลึกเพื่อพัฒนาส่งเสริมความสำเร็จแก่ผู้เรียน โดยหน่วยงานทางการศึกษา/สถานศึกษา กำหนดวัฒนธรรมการเรียนการสอนให้คำมั่นที่จะรับผิดชอบผู้เรียนทุกคนที่จะเรียนรู้ตามความคาดหวังในการเรียนรู้ พัฒนานักการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถทางวิชาการ การถ่ายโอนความสามารถในการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความรู้เชิงวิชาการขั้นพื้นฐานและการมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้เชิงลึกอย่างแท้จริง โปร่งใส มีเนื้อหาหลักที่เชี่ยวชาญ มีความยืดหยุ่นในการใช้เวลาทรัพยากรและการสนับสนุนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจะก้าวหน้าต่อไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งการให้โอกาสการมีส่วนร่วมในปัญหาจากโลกแห่งความจริงความรับผิดชอบร่วมกันการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3. การสร้าง ส่งเสริมวัฒนธรรมระบบฐานความสามารถการเรียนรู้ที่เน้นการเติบโตการรวมและการเสริมพลังสำหรับผู้เรียนและผู้ใหญ่ โดยหน่วยงานทางการศึกษา/สถานศึกษา มุ่งการสร้างโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูง กำหนดศาสตร์แห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น การพัฒนาทักษะการจัดการการเรียนรู้ และการสร้างแรงจูงใจภายในที่เน้นการเพิ่มความพลอดภัยและการเป็นเจ้าของสูงสุด ผู้เรียนมีอำนาจเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดโครงสร้างความเป็นผู้นำแบบกระจายที่ช่วยให้นักการศึกษา สามารถตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียน เน้นความเสมอภาคซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษิตตามความสามารถ เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนได้รับประโยชน์จากการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง

ด้านการจัดการเรียนการสอน

4. การสนับสนุนและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนที่ตรงเวลาและหลากหลาย โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาตารางและกลไกให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม ในระหว่างที่ผู้เรียนแสวงหาแนวทางกับแนวคิดใหม่ เพื่อให้ตนเองสามารถเรียนรู้และสร้างความรู้และทักษะ การประเมินตามรูปแบบ (Formative Assessment) และการป้อนกลับ (Feedback) อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของงานการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้ สร้างความก้าวหน้า และก้าวไปข้างหน้าอย่างมีความหมาย

5. การสร้างระบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องและผสมผสานศาสตร์แห่งการเรียนรู้เข้ากับการสอน โดยหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา จะอาศัยแนวคิดหลักการเรียนรู้ เช่น หลักการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) สำหรับการกำหนดกรอบความสามารถและพฤติกรรมการเรียนรู้ตามความสามารถ หลักการสอนที่เน้นการวิจัย ด้วย "การพบปะผู้เรียน" และสร้างแรงจูงใจภายใน ออกแบบกลยุทธ์การสอนสำหรับผู้เรียน พัฒนาทักษะ ทางอารมณ์ ทางสังคมและพื้นฐานทางวิชาการ ทำการประเมินผลการเรียนรู้ และการพัฒนาของผู้เรียนเพื่อกำหนดความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และก้าวหน้า การเรียนการสอนและการออกแบบการเรียนรู้สำหรับนักเรียนและผู้ใหญ่นั้นมีพื้นฐานอยู่ในหลักการเรียนรู้และพยายามที่จะฝังกลวิธีความยุติธรรม เช่น วิธีการตอบสนองทางวัฒนธรรมและการออกแบบสากลเพื่อการเรียนรู้ที่เป็นแกนกลางของการเรียนการสอน การช่วยเหลือนักเรียนในการสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีรากฐานมาจากหลักการเรียนรู้และเป็นหนึ่งในผลสำเร็จของนักเรียน

6. การประเมินผลตามวงจรการเรียนรู้ส่วนบุคคลที่สอดคล้องกับผลลัพธ์และการถ่ายโอนความรู้ ทักษะ โดย หน่วยงานทางการศึกษา/สถานศึกษา พัฒนาระบบการประเมินตามหลักความสามารถที่เน้นการเรียนรู้ลึก คือ การประเมินตามรูปแบบ (Formative Assessment) อย่างลึกซึ้งตามวงจรการเรียนรู้ พัฒนาขีดความสามารถสำหรับการประเมินตามผลการปฏิบัติงาน (performance-based assessments) เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รู้วิธีการถ่ายทอดความรู้และการสร้างทักษะขั้นสูงในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ทั้งนี้ ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้และชี้แนะการเรียนรู้อย่างมืออาชีพของครู โดยทั่วไปผู้เรียนได้รับการฝึกฝนหรือแก้ไขเมื่อยังไม่ชำนาญจนกว่าจะถึงระดับการปฏิบัติที่กำหนดไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญตามความคาดหวังในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินการเรียนรู้ที่มีความโปร่งใส ทันเวลา สามารถระบุแหล่งที่มาของหลักฐานการเรียนรู้ และการสื่อสารความคืบหน้า สถานศึกษาจะทำการประเมินผลขั้นสุดท้าย (summative assessments) โดยใช้การเรียนรู้รายบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการควบคุมคุณภาพและความรับผิดชอบภายในเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนมีมาตรฐานสูง เมื่อผู้เรียนได้แสดงหลักฐานว่าผู้เรียนมีความสามารถหรือเชี่ยวชาญตลอดเส้นทางการเรียนรู้ ไม่ใช่แค่ในระดับชั้นเรียน

ด้านการกำหนดโครงสร้างและกลไกการดำเนินงาน

7. การกำหนดกลไกในการสร้างความมั่นใจในความคาดหวังของความรู้และทักษะ โดย หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา สร้างกลไกการดำเนินงานเพื่อตอบประเด็นสำคัญ เช่น เราจะรู้ได้อย่างไรว่า

ผู้เรียนได้เรียนรู้, เราจะสามารถมั่นใจได้ว่าผู้เรียนกำลังพัฒนาความรู้และทักษะที่ต้องการอย่างไร, เราจะมั่นใจว่าเรารู้วิธีการวัดความรู้และทักษะของผู้เรียนเหล่านั้นอย่างไร หรือ นักการศึกษาจะกำหนดแนวทาง/วิธีการวัดความสามารถของผู้เรียนในลักษณะเดียวกันทั่วทั้งระบบได้อย่างไร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อลดหรือขจัดปัญหาความแปรปรวนของระบบเดิม เช่น ปัญหาการกำหนดระดับประสิทธิภาพ, วิธีการให้ระดับคะแนนที่แตกต่างกันในพื้นที่ สถานศึกษาหรือห้องเรียน, หรืออคติในการเป็นผู้ตัดสินขั้นสุดท้ายที่อาจตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ส่งผลให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้ามการศึกษาตามความสามารถจะใช้กระบวนการกลั่นกรองทำให้ครูมีความเข้าใจในมาตรฐานและความคาดหวัง ครูมีการสอบเทียบเพื่อให้แน่ใจว่าได้มีการทำการประเมินหลักฐานการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง การให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนและเชื่อถือได้แก่นักเรียน ครู และครอบครัวเกี่ยวกับสภาพที่นักเรียนเป็นอยู่บนเส้นทางการสำเร็จการศึกษาตามความสามารถ ได้แก่ กรอบความสามารถ (ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ฯลฯ ที่กำหนดขึ้น) แนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา จะช่วยสร้างความมั่นใจในความเสมอภาคและศักยภาพของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นขั้นสูง

8. การสร้างความโปร่งใสด้วยความคาดหวังที่ชัดเจน โดย หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา สร้างความชัดเจนของเป้าหมายที่จะต้องเรียนรู้ตามความคาดหวังของผู้เรียนและผู้เชี่ยวชาญที่มีความชัดเจน นั่นคือ กำหนดกรอบความสามารถหรือ โมเดลความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรอบความสามารถการเรียนรู้ (Competency based Learning Framework/Model) สำหรับผู้เรียนระดับต่างๆ เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา การศึกษาวิชาชีพ การศึกษาตามอัธยาศัย หรือ ฯลฯ กรอบความสามารถสำหรับหน่วยงาน สถานศึกษาที่ดำเนินการศึกษาตามความสามารถ (Competency based Training and assessment) สำหรับผู้เกี่ยวข้องกับปฏิบัติ เช่น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดผลลัพธ์/ความคาดหวังการเรียนรู้/การพัฒนาที่สามารถทำได้ในทุกระดับที่ชัดเจน กำหนดมาตรฐานความสามารถที่สะท้อนผลลัพธ์ความสำเร็จของนักเรียน กำหนดแนวการปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถ กำหนดวิธีการที่ทำให้ผู้เรียน/ผู้ได้รับการพัฒนามีความก้าวหน้าตามกรอบความสามารถที่กำหนด กำหนดแนวทางการวัดและประเมินความสามารถผู้เรียน/ผู้ได้รับการพัฒนาที่โปร่งใส รวมถึง กำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรจะมีแรงจูงใจในการศึกษาตามความสามารถมากขึ้น

9. การใช้กลยุทธ์การสื่อสารความก้าวหน้าสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน โดย หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา สร้างระบบการให้เกรดที่โปร่งใส ซึ่งมีรากฐานมาจากวิทยาศาสตร์การเรียนรู้ อาศัยความล้มเหลวและความผิดพลาดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ความต่อเนื่องในการเรียนรู้ นักเรียนมีความชัดเจนในความสามารถและลักษณะที่พวกเขาสามารถเรียนรู้ได้ เช่น การให้คะแนนตามมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับเกรด การจัดลำดับตามความสามารถที่สอดคล้องกับเส้นทางการเรียนรู้ส่วนบุคคล มีนโยบายการให้แยกคะแนนพฤติกรรมและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากนักวิชาการเพื่อความโปร่งใสและเป็นกลาง โดยนักเรียนจะได้รับข้อเสนอแนะและคำแนะนำที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการคาดหวังและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการฝึกฝนและการแก้ไขเพิ่มเติม

จนกว่าจะสามารถแสดงความความสามารถได้ตามความคาดหวัง ซึ่งระบบใหม่นี้จะช่วยแก้ปัญหาความแปรปรวนในการกำหนดผลสัมฤทธิ์โดยครู ความเสี่ยงต่อความล้มเหลวและสร้างความไม่ไว้วางใจต่อแง่มุมของระบบดั้งเดิมไม่สะท้อนการเรียนรู้

10. ความก้าวหน้าของผู้เรียนขึ้นอยู่กับบรรลุความคาดหวังในการเรียนรู้ ผ่านเส้นทางการเรียนรู้ส่วนบุคคล โดยระบบการศึกษาตามความสามารถ ผู้เรียนอาจต้องการเวลามากขึ้นในการเรียนรู้แนวคิดและทักษะอย่างลึกซึ้ง ซึ่งหากมีช่องว่างในการเรียนรู้ ผู้เรียนอาจจำเป็นต้องมีขั้นตอนเพื่อให้ได้ความรู้และทักษะที่จำเป็นด้วยการสนับสนุนและมีเวลาการสอนเพิ่มเติม ซึ่งหากจำเป็นผู้เรียนจะได้รับเมื่อพวกเขาพร้อมขึ้นอยู่กับขอบเขตและเป้าหมายการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าตามเส้นทางการเรียนรู้ส่วนบุคคลไปข้างหน้าได้มากกว่าการพัฒนาแบบดั้งเดิม ระบบที่เน้นความสามารถช่วยให้แน่ใจว่าผู้เรียนพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในอนาคตอย่างแท้จริง โดยอิงจากความก้าวหน้าและการได้รับความเชื่อถือได้ในการแสดงออกถึงความรู้ ทักษะและความสามารถ.

วิธีดำเนินงานด้านการศึกษิตตามความสามารถ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสามารถไว้ในหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตรใหม่ หรือปรับปรุงจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้ว การศึกษาหรือการเรียนรู้ที่เน้นความสามารถจึงไม่ได้เป็นสิ่งที่ขัดกับประเพณีและค่านิยมทางการศึกษิตดั้งเดิมแต่อย่างใด การศึกษาหรือการเรียนรู้ด้วยความสามารถมีคุณค่าสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในชุมชนการเรียนรู้ ผู้เรียนมีโอกาสมากขึ้นในการเป็นเจ้าของการเรียนรู้และขยายเส้นทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความก้าวหน้าอย่างมีอาชีพและแสดงผลการเรียนรู้ในขอบเขตของความสามารถที่ปรากฏในประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้นำทางวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญสามารถจัดทำหลักสูตรที่น่าสนใจเพื่อเพิ่มพูนความรู้และผลิตผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ รวมทั้ง ผู้นำองค์กร หน่วยงานสถาบัน สถานศึกษา แสดงออกถึงความสามารถที่มุ่งเน้นไปที่วิธีการใหม่ๆ ในการดำเนินงานสู่ความสำเร็จและบรรลุผลลัพธ์การจัดการศึกษิตตามระบบความสามารถที่ทำการปรับปรุงขึ้น

จากแนวคิดของหลักการและแนวคิดการจัดการศึกษิตตามความสามารถที่เสนอมาย่างฉันทัน ทำให้เกิดคำถามที่ท้าทายต่อผู้นำ ผู้บริหารการศึกษา นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับว่า เราจะบรรลุผลสำเร็จเหล่านี้ได้อย่างไร คำตอบพื้นฐาน คือ ต้องเริ่มด้วยการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษิตตามความสามารถที่มีความหลากหลาย การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษิตตามความสามารถสู่การปฏิบัติ และการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาจากดั้งเดิมมาสู่ระบบการศึกษาตามความสามารถควรมีแนวทางดำเนินงานอย่างไร.

.....

ตอนต่อไป ตอนที่ 4-2 แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษิตตามความสามารถ